

Františkovo slovo

č.214

Cantalamessa: Víme, co se děje na konci světa, ale nevíme, co hýbe naším srdcem

Možnost obrácení není neomezená

Keňský františkán oceněn jako nejlepší učitel na světě

Láska je sebedarování

Papež na Kapitolu: Pracujme na morální a duchovní obrodě Města

Otec Cantalamessa: Nietzsche zabil sádrovou kopii boha

Vraťme svátosti smíření místo, které jí náleží

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Cantalamessa: Víme, co se děje na konci světa, ale nevíme, co hýbe naším srdcem

Vatikán. Italský kapucín, otec Raniero Cantalamessa, pronesl včera k papeži a jeho spolupracovníkům z římské kurie druhé z cyklu postních kázání. Jejich letošním tématem je výzva „Vejdí do sebe!“ převzatá ze spisu sv. Augustina „O pravém náboženství“: „*In teipsum redi. In interiore homine habitat veritas - Vejdí do sebe. Ve vnitřním člověku přebývá Pravda.*“ (*De vera religione* 39.72).

Ježíš je čtyřicet dní na poušti, kam se za ním máme vydat – řekl otec Cantalamessa. Ne všichni můžeme jít ven na poušť, ale všichni se můžeme úteci do nitra, kterým je naše srdce. V nitru člověka přebývá Kristus, jak nám řekl sv. Augustin.

Často jsme však podobní Zacheovi a hledáme Ježíše venku, na ulicích a v zástupech. A Ježíš nás jako Zachea zve, abychom s Ním vešli do svého domu, do svého srdce, kde se s námi touží setkat.

Niternost je hodnota, která je v krizi – pokračoval papežský kazatel. Vnitřní život, který byl kdysi téměř synonymem duchovního života je nyní nahlížen podezřívavě. Existují dokonce slovníky spirituality, které slova „niternost“ a „usebranost“ buď zcela opomíjejí anebo o nich tvrdí, že se v Bibli nevyskytují, jsou prý výrazem platonismu a vedou k subjektivismu.

„Některé příčiny této krize jsou starobylé a patří k samotné naší přirozenosti. Skutečnost, že jsme tvořeni tělem a duchem, působí, že jsme jako nakloněná rovina, směřujeme ven, k tomu, co je viditelné a mnohotvárné. Jako vesmír po počátečním slavném Big bangu jsme také v expanzi a vzdalujeme se od středu. »Oko se nenasytí díváním, ani ucho se nenaplní posloucháním«, říká Písmo (Kaz 1,8). Jsme neustále na odchodu prostřednictvím oněch pěti bran či oken svých tělesných smyslů.“

Jiné příčiny – pokračoval otec Cantalamessa - jsou specifitější a aktuální. Jedna má povahu „sociální“, což je zajisté pozitivní hodnota naší doby, ale nemá-li protiváhu, může vést k vnějškovosti a k odosobnění člověka. V zesvětšelé a laicizované kultuře naší doby byla role křesťanské niternosti nahrazena psychologii a psychoanalýzou, poukazující k subjektivnímu nevědomí, které však nemá žádný vztah k Bohu.

„Na církevním poli přispělo koncilní pojetí církve věnující se světu k tomu, že starobylý ideál útěku ze světa byl někdy nahrazován ideálem útěku do světa. Opuštění niternosti a projekce do vnějškovosti je jeden z nejnebezpečnějších aspektů sekularizace. Došlo dokonce k pokusu ospravedlnit teologicky tento směr, který přijal jméno teologie smrti Boha. V 70. letech minulého století se říkalo, že sám Bůh nám dal příklad Svým vtělením, ve kterém se zřekl sebe, vyšel ze své trinitární interiority, zesvětštel, rozpustil se v profánnosti a stal se Bohem, který je „bez sebe“.“

Jako vždycky, když je v krizi nějaká tradiční křesťanská hodnota – pokračoval papežský kazatel – je nezbytné odpovědět rekapitulací, tedy uchopit věci v jejich principu a znovu přivést k naplnění. Jinými slovy je třeba začít od Božího Slova a v Jeho světle znovu objevit tento vitální a nepomíjivý prvek v samotné tradici a oprostít od jeho přechodných nánosů. A to byla také metoda, které se držel Druhý vatikánský koncil.

„Je to typ náboženské reformy, kterou uskutečnil Ježíš. Kdo zkoumá Ježíšovu činnost a Jeho slova bez dogmatických obav, z hlediska dějin náboženství, zaznamená především, že obnovil židovskou religiozitu, která se ocitla na mělčině ritualismu a legalismu, a znovu postavil do jejího středu vnitřní a živý vztah k Bohu. Neúnavně odkazuje ke „skrytosti“ a k „srdci“, kde dochází ke kontaktu s Bohem, s Jeho živou vůlí, jež propůjčuje hodnotu každému skutku (srov. Mt 15,10). Novozákonní odkaz k niternosti dostal absolutně netušený význam v nauce

o přebývání Boha - Otce, Syna i Ducha svatého – v srdci člověka. »Přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek« (srov. Jan 14,17.23; Řím 5,5; Gal 4,6), tedy v srdci."

Postupem doby – pokračoval otec Cantalamessa - bylo biblické pojetí křesťanské niternosti poněkud zatemněno, což přispělo ke krizi, o níž je řeč. Určité proudy spirituality zaclonily objektivní charakter této niternosti, mluvily o sestupu na „dno duše“ skrze sebezpozorování (introspekci), avšak nerozlišovaly, zda je tímto „dnem“ Bůh anebo lidské já - nebo hůře - panteistická fúze obojího.

„V posledních stoletích převládla metoda nad obsahem křesťanské niternosti, která byla nezřídka redukována na jistý druh techniky koncentrace a meditace na úkor setkání s Kristem, který žije v srdci. Přesto však žádné době nechyběly překrásné realizace křesťanské niternosti. Svatá karmelitka, Alžběta od Trojice se pohybuje v této objektivní niternosti, když píše: »Nalezla jsem na ráj na zemi, protože rájem je Bůh a Bůh je v mém srdci« (List 122)."

Proč je tolik naléhavé mluvit znovu o niternosti a objevit znovu její chuť? – tázal se dále papežský kazatel.

„Žijeme v civilizaci zcela vykloněné ven. V duchovní oblasti dochází k tomu, co se děje v té fyzikální. Člověk posílá kosmické sondy na kraj sluneční soustavy, fotografuje vzdálené planety, ale přitom neví, že se pár tisíc metrů pod ním hýbe zemská kůra a nedokáže předvídat zemětřesení a sopečné erupce. I my se dnes v přímém přenosu dozvídáme, co se děje na druhém konci světa, ale nevíme, co hýbe naším srdcem."

Únik a zábava jsou klíčovými pojmy dneška – pokračoval otec Cantalamessa. Zábava byla institucionalizována. Mlčení vyvolává strach. Nelze žít, pracovat, studovat bez nějakého doprovodného hlasu či hudby. Je to jakýsi *horror vacui* – děs před prázdnotou - který nás nutí nechat se stále omračovat.

„Je třeba se rozhodně postavit proti tomuto vyprazdňování. [...] Niternost je cesta autentického života. Dnes se hodně mluví o autenticitě, z níž se stává kritérium zdařilého života. Možná nejznámější filosof minulého století, Martin Heidegger, kladl tento pojem do středu svého systému. Pravou autenticitu však křesťan dosáhne jedině tváří v tvář Bohu."

V podobenství o marnotratném synovi označuje Ježíš moment obrácení tohoto neúspěšného pasáčka vepřů výrazem „šel do sebe“ (Lk 15,17). Všechno ostatní, lítost a návrat k Otci pak následovalo.

„Netřeba se nechat klamat obvyklou námitkou, že Bůh je venku, v bratřích, v chudých, v boji za spravedlnost. Ano, nachází se v eucharistii, která je mimo nás, a ve slovu Božím – to vše je pravda. Avšak kde jinde než v srdci se opravdu setkáváš se svým bratrem, s chudým? Potkáváš-li jej jenom navenek, nepotkáváš osobu, nýbrž objekt. Kde jinde potkáváš Ježíše, ne-li ve víře, tedy v sobě? Opravdové mezilidské setkání může nastat pouze mezi dvěma svobodami, tedy dvěma niternostmi. Je tedy omylem myslet si, že důraz na niternost poškozují konkrétní skutkové nasazení pro království a spravedlnost; myslet si, že primát úmyslu poškozují skutek. Niternost se nestaví proti činnosti, nýbrž proti určitému způsobu jednání. Aniž bychom tedy důležitost jednat kvůli Bohu jakkoli umenšovali, niternost takového jednání zakládá a chrání."

Angelus

24.3.2019

Možnost obrácení není neomezená

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Evangelium této třetí neděle postní (srov. *Lk 13,1-9*) k nám promlouvá o Božím slitování a našem obrácení. Ježíš vypráví podobenství o neplodném fíkovníku. Jeden člověk zasadil na svojí vinici fíkovník a s velkou důvěrou se každé léto chodil dívat, zda nese ovoce, které však nenašel, protože strom nerodil. Po tři roky se opakující zklamání jej přimělo k rozhodnutí porazit ho a zasadit jiný. Zavolá tedy vinaře, kterému sdělí svoji nespokojenost, a poručí mu, aby strom vyřadil, protože zbytečně zabírá půdu. Vinař však žádá pána, aby měl strpení a požádá jej, aby mu dal ještě rok, během něhož se bude o strom pečlivěji starat, aby přinesl ovoce. Takové je podobenství. Co znamená? Co představují jednotlivé postavy?

Pán vinice znázorňuje Boha Otce a vinař je obrazem Ježíše, zatímco fíkovník je symbolem netečného a zplanělého lidstva. Ježíš se u Otce za lidstvo přimlouvá – a to nepřetržitě – a prosí, ať ještě počká, dá mu čas, aby mohl přinést plody lásky a spravedlnosti. Fíkovník, který chce v podobenství pán vytnout, je výrazem neplodnosti, neschopnosti darovat a prokazovat dobro. Je symbolem toho, kdo žije sám pro sebe, v sytosti a klidu, uvelebený ve svém pohodlí, neschopen obrátit pohled a srdce k těm, kdo jsou vedle něho a strádají, trpí chudobou a nouzí. Proti tomuto sobeckému a duchovně neplodnému postoji se staví velká vinařova láska k fíkovníku. Přiměje pána čekat, má trpělivost, sám dovede čekat a věnuje mu svůj čas a svoji práci. Slibuje pánu, že bude nuznému stromu věnovat zvláštní péči.

Tento vinařův rys je projevem slitování Boha, který nám dává čas na obrácení. Všichni potřebujeme obrácení, vykročení vpřed a doprovod Božího strpení a slitování. Navzdory neplodnosti, kterou se někdy vyznačuje náš život, má Bůh trpělivost a dává nám možnost změnit se a činit pokroky na cestě dobra. Vyprošená lhůta udělená v očekávání, že strom nakonec přinese ovoce, ukazuje rovněž na naléhavost obrácení. Vinař říká pánu: »Nech ho ještě tento rok« (v.8). Možnost obrácení není neomezená, a proto je nezbytné hned se jí chopit, jinak by byla ztracena navždy. Můžeme v této postní době přemýšlet, co udělat pro větší přiblížení se Pánu, pro obrácení a vytnutí toho, co zplanělo. Někoho napadne: „Ne, já počkám až na příští rok“. Budeš však příští postní dobu ještě naživu? Přemýšlejme dnes každý z nás: co musím učinit tváří v tvář tomuto Božimu slitování, Bohu, který mne očekává a stále mi odpouští? Co mám učinit? Můžeme se úkonem zasvěcení cele svěřit Božimu milosrdenství, ale bez zneužívání. Nesmíme ospravedlňovat duchovní lenost, nýbrž posilovat svoje nasazení a pohotově na toto slitování odpovídat upřímností srdce.

V postní době nás Pán vybízí k obrácení. Každý z nás musí toto volání vnímat, napravit v něčem svůj život, své smýšlení, jednání a vztahy k bližním. Současně máme napodobovat strpení Boha, který důvěřuje ve schopnost všech „vstát“ a dát se znovu na cestu. Bůh je Otec. Nezháší, nýbrž sleduje a stará se o slabý plamen, aby zesílil a vnášel do společenství lásku.

Panna Maria ať nám pomáhá prožívat tyto dny příprav na Velikonoce jako období duchovní obnovy a důvěřivé otevřenosti Boží milosti a Božimu milosrdenství.

25.3.2019

Keňský františkán oceněn jako nejlepší učitel na světě

Dubaj. Šestatřicetiletý otec Peter Tabichi se stal letošním laureátem ceny Global Teacher Prize. Keňský františkán, učitel matematiky a fyziky na Keriko Secondary Schoole v polopouštní oblasti Rift Valley zvítězil mezi 50 finalisty vybranými mezi 40 tisíci kandidáty z celého světa. Cena udělovaná Varkey Foundation pod záštitou premiéra Spojených arabských emirátů, šejka Mohammeda Bin Rashida Al Maktouma obnáší milion dolarů, které františkánský kněz věnuje na rozvoj školství ve své oblasti.

„Tato cena nepatří mně, ale mladým tohoto velkého kontinentu. Jsem tady díky tomu, čeho dosáhli moji studenti. Toto ocenění jim otevírá možnosti a vypráví světu, že všechno je možné. Jako učitel, který pracuje v první linii, jsem svědkem nadějnosti mých mladých, jejich

zvídavosti, talentu, inteligence a přesvědčení," řekl františkánský kněz při včerejším přebírání ceny v Dubaji.

Třetina žáků otce Tabichiho žije na hranici krajní bídy, mnozí jsou sirotci, a všichni jsou uvyklí na hladomory a nedostatek vody. Navzdory dramatickým podmínkám tento františkán dokázal motivovat své svěřence do té míry, že vyhráli národní a mezinárodní soutěže. Ve své vesnici Pwani nedaleko Nakuru, dokázal rovněž utišit napětí mezi etnickými skupinami a vytvořit tzv. Klub míru. 80% svého platu věnuje nejchudším a angažuje se rovněž ve vyučování metod umožňujících plodům vydržet navzdory suchu. To všechno přispělo k tomu, že obstál ve čtyřicetileté konkurenci. A při přebírání ceny ujišťoval o potenciálu Afriky, která vychová vědce, inženýry a podnikatele, kteří budou jednou známí ve všech koutech světa.

Angelus

25.3.2019

Láska je sebedarování

Promluva papeže před mariánskou modlitbou 25. března v Loretu

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Děkuji za vřelé přijetí!

Slova anděla Gabriela adresovaná Marii: »Buď zdráva, milostiplná« (Lk 1,28), znějí jedinečným způsobem v této svatyni, jež je privilegovaným místem pro rozjímání o tajemství Vtělení Božího Syna. Tady jsou totiž uchovávány zdi, které podle tradice pocházejí z Nazareta, kde svatá Panna řekla své „ano“ a stala se Ježíšovou matkou. Od chvíle, kdy takzvaný Mariin domek začal být na tomto vršku ctěn a milován, nepřestává Matka Boží zahrnovat duchovními dobry ty, kdo se sem s vírou a zbožností přicházejí modlit. Mezi ně se nyní řadím také já a děkuji Bohu, že mi to umožnil právě na slavnost Zvěstování.

Zdravím místní představitele a děkuji za přijetí a spolupráci. Zdravím mons. Fabio Dal Cin, který mne vaším jménem přivítal. Spolu s ním zdravím také další preláty, kněze, řeholní osoby a zvláště bratry kapucíny, jimž je svěřena péče o tuto významnou svatyni, jež je tak drahá italskému lidu. Dobří jsou tihle kapucíni! Stále ve zповědnici, hned u vchodu jsou ve zповědnici dva, tři či čtyři, ať zrána či na sklonku dne. Jim děkuji především za tuto drahocennou celodenní službu ve zповědnicích. A zdravím vás všechny, obyvatele Loreta i poutníky.

Do této oázy ztišení a zbožnosti přicházejí mnozí – z Itálie a ze všech částí světa – načerpat sílu a naději. Myslím zejména na *mládež*, na *rodiny* a na *nemocné*.

Svatý domek je *domkem mladých*, protože odtud mladá, milostiplná Panna Maria nadále promlouvá k novým generacím a doprovází každého při hledání jeho vlastního povolání. Proto jsem tady chtěl podepsat apoštolskou exhortaci, která je plodem synody věnované mladým lidem. Nese název *Christus vivit* – Kristus žije. Událost Zvěstování vyjevuje dynamiku povolání ve třech momentech, které daly celé synodě vnitřní rámeček: 1) naslouchání Slovu-Božímu plánu; 2) rozlišování a 3) rozhodování.

Prvním momentem je *naslouchání*, jež plyne z andělových slov: »Neboj se Maria, [...] Počneš a porodíš Syna a dáš mu jméno Ježíš« (vv.30-31). V povolání má iniciativu vždycky Bůh, který nás předchází a rází nám cestu. Povolání k víře, konsekventnímu křesťanskému životu či zvláštnímu zasvěcení je diskretním, ale mocným zásahem Boha do života mladého člověka, aby jej obdaroval láskou. Je třeba připravenosti a ochoty k naslouchání a přijetí Božího hlasu, který nelze poznat v povyku či rozruchu. Boží plán ohledně našeho osobního i sociálního života není patrný, zůstaneme-li na povrchu, nýbrž sestoupíme-li do hloubky, kde působí morální a duchovní síly.

Druhý moment typický pro každé povolání je *rozlišování*, které vyjadřují Mariina slova: »Jak se to stane?« (v.34). Maria nepochybuje; její otázka nevyjadřuje nedostatek víry, nýbrž její touhu poznat Boží „překvapení“. Pozorně se snaží zachytit všechny požadavky Božího plánu ohledně svého života, poznat všechny odstíny tohoto plánu, aby mohla co nejodpovědněji a nejúplněji spolupracovat. To je postoj vlastní učedníkovi: každá lidská spolupráce na štědré Boží iniciativě musí čerpat z prohlubování vlastních schopností a vloh zároveň s vědomím, že vždycky obdarovává a působí Bůh. Rovněž chudoba a nepatrnost těch, které Pán povolává ke Svému následování cestou evangelia, se proměňuje v bohatství Pánova projevu a v síle Všemohoucího.

Rozhodnutí je třetí etapou, charakteristickou pro každé křesťanské povolání, a je vyjádřena Mariinou odpovědí andělovi: »Ať se mi stane podle tvého slova« (v.38). V přitakání Božímu plánu spásy, uskutečněného Vtělením, Maria odevzdává Bohu veškerý svůj život. Přisvědčuje plnou důvěrou a naprostou ochotou Boží vůli. Maria je vzorem pro každé povolání a inspirátorkou pastorace každého povolání. Mladí lidé, kteří hledají budoucnost nebo se na ni ptají, mohou v Marii objevit Tu, která jim pomůže rozpoznat plán, který s nimi má Bůh, i sílu přijmout jej za svůj.

Myslím, že Loreto, je privilegovaným místem, kam do Mariiny školy mohou přicházet mladí lidé hledat svoje povolání! Je to duchovní pól pastorační služby pro povolání. Proto je žádoucí rozšířit Centrum Jana Pavla II., které bude sloužit celé Itálii i na mezinárodní rovině v kontinuitě s indikacemi vzešlými ze synody. Místo, kde mladí a jejich vychovatelé budou cítit přijetí, doprovázení a pomoc v rozlišování. Proto také vroucně prosím bratry kapucíny, aby ještě více prodloužili otevírací dobu baziliky a Svatého domku do pozdního večera i do noci, jsou-li zde skupiny mladých, kteří sem přicházejí se modlit a rozlišovat svoje povolání. Svatyně Svatého domku v Loretu je také z důvodu svojí zeměpisné polohy ve středu Apeninského poloostrova vhodná k tomu, aby se pro církve v Itálii stala místem kontinuity světových setkání mládeže a rodin. Je totiž nezbytné, aby po nadšení z příprav a konání těchto setkání následovala také pastorační aktualizace, která nabídne bohatství jejich obsahu v prohloubení, modlitbě a sdílení.

Mariin domek je *domem rodiny*. V delikátní situaci dnešního světa nabývá rodina, založená na manželství muže a ženy, svého podstatného významu a poslání. Je nezbytné znovu objevit plán, který má Bůh s rodinou, aby vynikla její velikost a nenahraditelnost ve službách života a společnosti. V Nazaretském domku prožívala Maria rozmanitost rodinných vztahů jako dcera, snoubenka, manželka a matka. Proto zde každá rodina ve svých rozličných složkách nachází přijetí a inspiraci, jak prožívat vlastní identitu. Zkušenost domova u Panny Marie ukazuje, že *rodina* a *mladí* nemohou v našich komunitách tvořit oddělené, nýbrž těsně spojené sektory pastorace, protože mladí jsou velmi často tím, co jim během jejich růstu dala rodina. Tato perspektiva umožňuje znovu ujednotit pozornou pastorační povolání, aby Ježíšova tvář vynikla v rozmanitých aspektech kněze, ženicha a pastýře.

Mariin domek je *domem nemocných*. Zde nacházejí přijetí ti, kdo strádají na těle i na duchu, a Matka přináší Pánovo slitování všem, od pokolení do pokolení. Nemoc zraňuje rodinu a nemocné musí přijmout rodina. Neupadněme prosím do skartační kultury, kterou šíří rozmanité ideologické kolonizace, které na nás dorážejí. Dům a rodina nejprve pečují o nemocného láskou, podporou, povzbuzením a vynaloženou starostí. Proto je chrám Svatého domku symbolem každého přívětivého domu a svatyně nemocných. Tady na ně na všechny, kdekoli na světě, vroucně myslím a pravím jim: jste středem Kristova díla, protože sdílíte každodenní kříž a nejkonkrétněji ho za Ním nesete. Vaše utrpení může být rozhodující ve spolupráci na příchodu Božího království.

Drazí bratři a sestry! Vám a všem, kteří máte vztah k této svatyni, svěřuje Bůh skrze Marii v této naší době poslání nést evangelium pokoje a života našim současníkům, často roztěkaným nebo pohrouženým do klimatu duchovní vyprahlosti. Je zapotřebí lidí prostých a moudrých, pokorných a odvážných, chudých a štědrých. Zkrátka lidí, kteří v Mariině škole

bezvýhradně přijímají do svého života evangelium. Takto se bude z tohoto místa skrze svatost Božího lidu nadále šířit do Itálie, Evropy a celého světa svědectví o svatosti každého životního stavu, aby byla obnovena církev a oživena společnost kvasem Božího království.

Panna Maria ať nám všem, zejména mladým, pomáhá ubírat se cestou pokoje a bratrství založeného na přijetí a odpuštění, na úctě k druhému a lásce, která je sebedarováním. Naše Matka, zářivá hvězda radosti a jasu, ať daruje rodinám - svatyním lásky - požehnání a radost ze života. Maria, pramen veškeré útěchy, ať přinese pomoc a povzbuzení těm, kdo jsou zkoušeni.

26.3.2019

Papež na Kapitolu: Pracujme na morální a duchovní obrodě Města

Řím. Papež František zavítal dnes dopoledne na římský Kapitol, nejnižší, avšak historicky nejvýznamnější ze sedmi římských pahorků, na nichž vyrostlo Věčné město, který je dodnes sídlem městské správy. V jejím čele stojí primátorka Virginia Raggi z Hnutí pěti hvězd. František navštívil římskou radnici poprvé, ovšem ve stopách svých předchůdců, z nichž první byl Pavel VI. v roce 1966, dále Jan Pavel II. 15. ledna 1998, v kontextu příprav na jubilejní rok 2000, a naposled Benedikt XVI. dne 9. března 2009.

Již dlouho jsem si přál přijít na Kapitol a poděkovat městským představitelům za spolupráci u příležitosti Svatého roku milosrdenství i dalších církevních událostí, řekl papež František v úvodu své promluvy. Připomněl pak hlavní přínos města Říma pro civilizaci, který se projevil zejména v koncepci práva a v integraci antické řecké kultury do té míry, že „civilizace, která z něj povstala je právem označována za řecko-římskou“.

„Zároveň shodou okolností, kterou jen těžko můžeme nenazývat plánem, právě tady završili své poslání mučednictvím svatí apoštolové Petr a Pavel a jejich krev, smísená s krví mnoha dalších svědků, se proměnila v setbu nových křesťanských generací.“

Navzdory nejrůznějším dějinným peripetiím s jejich světly a stíny, právě oni přispěli k vytvoření nové tváře Města, která se dodnes odráží v bohatství historických památek „neopakovatelným způsobem rozestých po sedmi pahorcích, z nichž tento je tím prvním,“ dodal František a připomněl různorodost, jaká formovala obraz města.

„Během téměř 2800 let dějin dokázal Řím přijímat a integrovat různé národy, lidi pocházející ze všech částí světa a náležející k nejrůznější sociálním a ekonomickým kategoriím, aniž by potíral legitimní rozdílnosti, ponižoval či utlačoval jejich zvláštní rysy a identitu. Spíše každému z nich poskytoval plodnou zemi, živnou půdu vhodnou k tomu, aby každý z nich vydal ze sebe to nejlepší a ve vzájemném dialogu dával tvar novým identitám.“

Řím přijímá studenty i poutníky, turisty i migranty z celého světa a stal se tak svorníkem mezi severem evropského kontinentu a Středomořím, mezi latinskou a germánskou civilizací, mezi mocí vyhrazenou občanské správě a mocí duchovní.

„Lze dokonce tvrdit, že díky síle slov evangelia došlo právě zde k ustavení prozíravé distinkce - v duchu vzájemné úcty a spolupráce pro dobro všech - mezi občanskou a náboženskou autoritou, která lépe odpovídá důstojnosti lidské osoby a nabízí prostory svobody a participace.“

Řím se stal cílem putování a symbolem pro ty, kdo v něm vidí jak italské hlavní město tak i centrum katolicismu, a vydávají se do něj, aby obdivovali pamětihodnosti a stopy minulosti, uctívali památky mučedníků a slavili hlavní slavnosti liturgického roku, či pracovali ve službách italských institucí nebo Svatého stolce. Řím tedy v jistém smyslu nutně vede

k neustálému dialogu mezi časnou a duchovní mocí, vyžaduje kreativitu a každodenní pěstování dobrých vztahů, jak si to správa tak nezměrného dědictví nutně žádá.

„Řím je delikátním organismem, který vyžaduje pokornou a vytrvalou péči i kreativní odvahu, aby mohl zůstat uspořádaný a životaschopný, aby jeho nádhera neupadala, nýbrž aby k nahromaděné slávě minulosti bylo možné připojit přínos nových generací, s jejich specifickým géníem, iniciativami a dobrými projekty.“

Syntézou a emblémem těchto rolí je Kapitol, Michelangelova kupole a Koloseum, pokračoval Svatý otec. Spolu s těmito stopami minulosti náleží Římu univerzální poslání. Jakožto sídlo Petrova nástupce je duchovním jádrem celého katolického světa, jak správně vysvětluje také poslední úprava konkordátu mezi Itálií a Svatým stolicem, jejíž 35. výročí připadá na letošní rok a kde stojí, že „Italská republika uznává zvláštní význam, jaký má Řím, biskupský stolec Nejvyššího Pontifika, pro katolicismus“ (čl. 2 § 4).

„Řím vyžaduje a zaslouží si účinnou, moudrou a velkorysou spolupráci všech, zaslouží si, aby jak soukromí občané tak sociální služby a veřejné instituce, katolická církev a další náboženské komunity, sloužily dobru města a lidem, kteří je obývají, zejména těm, kdo jsou z jakéhokoli důvodu na okraji, téměř odepsaní a zapomenutí, nebo zakoušejí utrpení v nemoci, opustěnosti či osamělosti.“

Na římské periferie dnes přicházejí migranti prchající z oblastí válek a bídy, kteří se snaží vybudovat svou existenci v bezpečných podmínkách a zajistit si důstojný život, konstatoval dále papež a vybídl představitele města k přijímání a integraci migrantů, jež by proměnily napětí a problémy v příležitosti k setkání a růstu.

„Kéž Řím, zúrodněný krví mučedníků, dokáže vyvodit ze své kultury, utvářené vírou v Krista, zdroje kreativity a milosrdné lásky, nezbytné k překonání strachů ohrožujících možné iniciativy a cesty, které by mohly přispět k rozkvětu města, k rozvoji bratrství a vytváření příležitostí rozvoje, jak občanského a kulturního, tak ekonomického a sociálního. Nebojme se dobroty a milosrdné lásky! Právě ty jsou kreativní a z nich povstává pokojná společnost, schopná rozmnožovat síly a čelit problémům s vážností, avšak nikoli příliš úzkostlivě, s větší důstojností a respektem pro každého, a napomáhá k otevírání nových příležitostí rozvoje.“

František zdůraznil, že Svatý stolec chce spolupracovat pro dobro města, zejména ve prospěch nejchudších, a pěstovat kulturu setkání a integrální ekologii. V tomto smyslu také povzbudil všechny instituce i jednotlivce, kteří se k církvi hlásí, aby dosvědčovali činnou víru, která se kreativně nasazuje ve službě obecnému dobru. „Chtěl bych všem popřát, aby se cítili plně zahrnuti do úsilí o dosažení tohoto cíle a s jasností myšlenek a silou každodenního svědectví potvrzovali ty nejlepší tradice Říma, jeho poslání a tím napomáhali k morální a duchovní obrodě města,“ uzavřel papež František svou promluvu na římském magistrátu, dřív než svěřil práci zastupitelstva příměluvě Panny Marie *Salus Populi Romani* a svatých apoštolů Petra a Pavla.

Kázání z Domu sv. Marty

28.3.2019

Nasloucháme spíše televizním zprávám než Pánu Bohu

Vatikán. „Je třeba naslouchat Pánovu hlasu, jinak hrozí, že Jej zdiskreditujeme,“ kázal papež František při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. „Někdy jsme hluší, nenasloucháme Pánu, nýbrž televizním zprávám, drbům v okolí – tomu ano, tomu nasloucháme stále.“

Petrův nástupce si vzal podnět z dnešního liturgického čtení (*Jer 7,23-28*): »Poslouchejte můj hlas a budu vaším Bohem a vy budete mým lidem, chodte po všech cestách, které vám přikážu, aby vám bylo dobře. Neposlechli, nepopřáli mi svého sluchu, ale jednali podle zatvrzelosti svého zvrhlého srdce...«. Dnešní úryvek z proroka Jeremiáše – komentoval papež

František - podává „jakési Pánovo lamentování“ nad vyvoleným lidem. Říká: »Posílal jsem všechny své služebníky proroky, ale neposlechli mě [...] jednali hůř než jejich otcové«. A Hospodin končí smutnou konstatací, která – jak řekl František - je jakýmsi svědectvím smrti: »Věrnost vymizela, vyhynula z jejich úst«.

„Lid ztratil věrnost, vytratil se smysl pro věrnost. A církev dnes chce, abychom si položili otázku: Neztratil jsem věrnost Pánu? - »Ne, ne, já chodím každou neděli na mši!« - Ano, ale co věrnost srdce? Nevymizela? Nezatvrdilo se moje srdce, když nenechává vstoupit Pána, vystačí si samo, splní si pár věcí, a potom si dělá, co chce? Toto je otázka pro každého z nás. Všichni si ji máme položit, protože k tomu slouží postní doba, k osévání našeho srdce. »Kéž byste dnes uposlechli jeho hlasu« - vybízí církev (Žl 95) - »Nezatvrzujte svá srdce«. Když někdo žije se zatvrděným srdcem a nenaslouchá Pánu, zachází stále dál. Když se mu nelíbí, co říká Pán, odsouvá pod nějakou záminkou Pána stranou, ba očerňuje Pána a ostouzí.“

„A to je to, co popisuje dnešní evangelium (Lk 11,14-23), pokračoval papež. Lukáš podává, jak zástupy lidí žasnou nad tím, že Ježíš vyhnal zlého ducha, ale někteří z nich řekli: »Vyhání zlé duchy s pomocí Belzebuba, vládce zlých duchů«. Takto diskreditují Pána, a je to předposlední krok odmítání Pána; zbývá už jen ten poslední, z něhož není návratu, totiž rouhání se Duchu svatému,“ dodal papež.

„Ježíš se snaží přivést k obrácení, ale nedaří se... A stejně jako prorok Jeremiáš nakonec dochází k témuž závěru: »věrnost vymizela«. Ježíš však končí větou, která nám může pomoci: »Kdo není se mnou, je proti mně«. - Někdo řekne: »Ne, ne, já jsem s Ježíšem, ale zpovzdálí, nepřibližuji se příliš.« To neexistuje! Buď jsi s Ježíšem anebo proti Ježíši; buď jsi věrný anebo nevěrný; buď máš srdce poslušné anebo postrádáš věrnost. Každý z nás ať při dnešní mši a potom během dne trochu přemýšlí: »Jak jsem na tom s věrností? Nehledám nějakou záminku, abych Pána odmítl a diskreditoval? - Neztrácejme však naději. Obě ona vyjádření - »Věrnost vymizela« a »Kdo není se mnou, je proti mně« - dávají i nám ještě prostor k naději.“

A touto nadějí – uzavíral papež - je Pánova slitovnost, kterou nabízí dnešní zpěv před evangeliem:

„»Obráťte se ke mně celým srdcem, praví Pán, neboť jsem dobrotivý a milosrdný«. Zapomenu na vše, záleží mi na tom, abys ke mně přišel. To je to, na čem záleží, říká Pán. Na všechno ostatní zapomene. Toto je čas milosrdenství, čas slitování Pána. Otevřme svá srdce Pánu, aby k nám přišel.“

29.3.2019

Otec Cantalamessa: Nietzsche zabil sádrovou kopii boha

Vatikán. Třetí postní kázání z cyklu „Vejdí do sebe“, inspirovaného slovy sv. Augustina (*In te ipsum redi*), věnoval otec Raniero Cantalamessa důkladné analýze modloslužby, jako antiteze živého Boha.

Svět kolem nás nepřestává existovat v době našeho spánku, avšak teprve s probuzením jej začínáme brát na vědomí; dříve jako by nebyl, jako bychom my sami neexistovali. A podobně je tomu s Bohem, „v němž žijeme, hýbáme se a jsme“, jak říkal Athéňanům sv. Pavel (Sk17,28), avšak potřebujeme duchovně probudit, otřást svědomím, abychom si to uvědomili – předeslal papežský kazatel v úvodu třetího kázání pro papeže a římskou kurii v kapli Redemptoris Mater ve Vatikánu, než začal rozebírat rysy pradávných i přetrvávajících forem modloslužby.

„Bůh je v Bibli definován jako „živý“, aby byl odlišen od model, idolů, které jsou mrtvé. Je to vnitřní bitva procházející všemi knihami Starého a Nového Zákona. Stačí náhodně otevřít

jakoukoli pasáž z proroků či žalmů a najdeme známky tohoto velikého boje na obranu jediného Boha Izraele. Modloslužba je přesnou antitezí živého Boha."

Na rozdíl od model je živý Bůh tím, kdo „činí, co chce“, kdo promlouvá, vidí a dýchá. A jeho dech má dokonce jméno, nazývá se *Ruah Jahwe*, Duch Boží. „Zlatí býčci“ však nejsou jen záležitostí pohané minulosti, nýbrž zahrnují se v nitru každého člověka. Sv. Pavel v listu Římanům (1,18-21) podává dokonalou analýzu tohoto pokušení, když připomíná, že Boží věčná moc a jeho božské bytí lze od počátku světa poznat světlem rozumu z toho, co stvořil, a proto nikdo nemá omluvu. Studenti teologie mají tuto pasáž spojenou s otázkou přirozené poznatelnosti Boží existence. Ve skutečnosti však nám chce Apoštol říci něco jiného; tato slova obsahují „Boží hřmění“ schopné vyrvat libanonské cedry, říká papežský kazatel:

„Apoštol má v úmyslu ukázat, jaká je situace lidstva před Kristem a bez něho. Jinými slovy, odkud vychází proces vykoupení. Nezačíná totiž od nuly, od přírody, nýbrž pod nulou, od hříchu. Všichni zhřešili, nikoho nevynímaje.“

Svatý Pavel dělí svět na Řeky a Židy, svou obžalobu začíná od pohanů, jejichž základním hříchem je bezbožnost a nespravedlnost, totiž atentát na pravdu, a to nikoli na jakoukoli pravdu, nýbrž na původní pravdu všech věcí.

„Základním hříchem a primárním předmětem Božího hněvu je bezbožnost, asebeia. V čem přesně spočívá, Apoštol ihned vysvětluje, když říká, že v odmítnutí „ctít“ Boha a „vyjadřovat mu vděčnost“. Jinými slovy, v odmítnutí uzнат Boha jakožto Boha a věnovat mu pozornost, jaká mu náleží. Mohli bychom říci, že spočívá v „ignorování“ Boha, kde však ignorovat neznamená ani tak „nevědět, že existuje“, jako „jednat jako by neexistoval“.“

V jádru věci tedy hřích spočívá v pokusu zrušit nekonečný kvalitativní rozdíl mezi stvořením a Stvořitelem, v odmítnutí své závislosti na Něm. A toto odmítnutí se konkrétně projevuje právě v modloslužbě, jak dodává sv. Pavel: *„Jejich uvažování nevedlo k ničemu a jejich nemoudrá mysl se zatemnila. Mysleli, že jsou mudrci a zatím se stali blázny, když zaměnili vznešeného, nesmrtelného Boha za pouhé vyobrazení smrtelného člověka, ptáků, čtvernožců a plazů“ (Řím, 1,22-23).* Pavel tím nechce říci, že by všichni pohané žili v tomto hříchu – o kus dál mluví o těch, které Bůh přijímá, protože se řídí zákonem vepsaným do jejich srdce (srov. Řím 2,14), podotkl papežský kazatel.

„V modloslužbě, člověk Boha „nepřijímá“, nýbrž si boha vytváří. Dochází k převrácení rolí: člověk se stává hrnčířem a Bůh nádobou, kterou modeluje jak se mu zlíbí (srov. Řím 9,20). Je v tom přinejmenším implicitní odkaz na vyprávění o stvoření (srov. Gn 1,26-27), kde se říká, že Bůh stvořil člověka ke svému obrazu a podobě, zde se říká, že člověk vyměnil obraz Boha za zobrazení smrtelného člověka.“

Právě toto je situace, v níž jsme se po náboženské stránce ocitli na Západě. Moderní ateismus vychází ze slavné Feuerbachovy maximy, že to nebyl Bůh, kdo stvořil člověka k svému obrazu, nýbrž člověk tvoří Boha k obrazu svému.

„V jistém smyslu je třeba připustit, že toto tvrzení je pravdivé! Ano, bůh je skutečně produktem lidské mysli. Problémem však je, o jakého boha tu jde. Zajisté nikoli o živého biblického Boha, nýbrž pouze o jakousi jeho náhražku. (...) Právě to se stalo Nietzschemu, když ústy jedné ze svých postav prohlásil: „Zabili jsme Boha!“. Nepovšiml si, že nezabil pravého Boha, nýbrž jeho „sádrovou“ kopii.“

Moderní ateismus se nevypořádával z Bohem křesťanské víry. Kdyby se udržela živá idea Trojjediného Boha, namísto řeči o neurčitém „nejvyšším bytí“, bylo by nesnadné vidět v Bohu projekci člověka. Moderní ateismus tedy boří vágní deismus a nikoli víru v Trojjediného Boha.

Postní doba však neslouží k vyvracení moderního ateismu, nýbrž k pohledu do vlastního nitra – pokračoval otec Cantalamessa a druhou část své promluvy věnoval jinému druhu idolatrie, které se dopouští ten, kdo odsuzuje druhé za skutky, jichž se sám dopouští. Sv. Pavel na to poukazuje na začátku 2. kapitoly listu Římanům: „Člověče, ať jsi kdokoli, nemáš výmluvu, jestliže ze sebe děláš soudce! Tím totiž, že soudíš druhého, sám sebe odsuzuješ!“ Jako bývalý farizeus ví dobře o čem mluví a ukazuje věřícím cestu, jak z tohoto postoje vyjít:

„Pavel odhaluje podivnou a častou iluzi zbožných a nábožensky založených lidí, že je možné uchránit se Božího hněvu jenom proto, že mají jasnou představu dobra a zla, znají zákon a příležitostně jej dokážejí aplikovat na druhé, zatímco pokud jde o ně samé, domnívají se, že privilegium stát na Boží straně nebo zkrátka Boží „dobrota a „trpělivost“, kterou dobře znají, jim samým poskytnou vyjímkou.“

Bud' si uvědomíme, že se Pavlova slova vztahují i na nás, nebo dojde k dalšímu zatvrzení srdce a posílení nekajícího postoje, pokračoval papežský kazatel. Z čeho konkrétně však viní Apoštol ty „zbožné“, když říká, že dělají totéž? – ptá se dále.

„Jde o materiální smysl těch věcí? Také o něj (srov. Řím 2,21-24), ale především odkazuje k jejich podstatě, totiž k bezbožnosti a modloslužbě. Apoštol to osvětluje v pokračování svého listu, když odsuzuje nárok na sebezáchranu skrze svá vlastní díla, jenž chce ze sebe činit věřitele a z Boha dlužníka.“

Jestliže modloslužba je „uctíváním díla svých rukou“ (srov. Iz 2,8; Oz 14,4), a „kladení tvora na místo Stvořitele“, jsem modloslužebníkem, pokud kladu na Boží místo to, co jsem sám vytvořil – varoval papežský kazatel a jako příklad zmínil dům nebo kostel, který stavím, svůj úřad, náboženský institut, nebo dokonce své dítě.

„Každá modloslužba je v jádru sebeuctíváním, kultem sebe sama, sebeláskou, stavením sebe do centra a na první místo v univerzu, kterému obětuji všechno ostatní. Stačí chvíli se poslouchat, abychom objevili, jak se jmenuje naše modla, neboť – jak říká Ježíš „ústa mluví, čím srdce přetéká“ (srov. Mt 12, 24). Povšimli bychom si, kolik našich vět začíná slovem „já“. Výsledkem je bezbožnost, totiž neoslavování Boha, nýbrž vždy a pouze sebe, úsilí zapojit také dobro, dokonce i službu prokazovanou Bohu – i Bohu! – svému úspěchu a osobnímu sebezpotvrzení.“

Snad jsem i já nyní připraven vstoupit do sebe a rozpoznat pravdu o sobě, že totiž i já jsem zapleten do tohoto tajemství bezbožnosti. Jestliže, jak říká Augustin, hřích spočívá v ponoření do sebe, radikální konverze spočívá v napřímení a znovu obrácení k Bohu, uzavíral třetí postní kázání otec Cantalamessa.

„Pokud se z celé své bytosti postavím na Boží stranu, proti svému „já“, stanu se jeho spojencem. Budeme dva v boji proti stejnému nepříteli a vítězství je zajištěno. (...) V míře, v níž starý člověk zemře, se v nás zrodí „člověk nový, který je stvořen podle Božího (vzoru) jako skutečně spravedlivý a svatý“ (Ef 4,24). Muž či žena, kterým tajně všichni chceme být.“

Homilie

29.3.2019

Vraťme svátosti smíření místo, které jí náleží

„Zůstaly jenom ty dvě: nešťastnice a milosrdenství“ (In Joh 33,5). Těmito slovy rámuje sv. Augustin vyvrcholení evangelního úryvku, který jsme právě vyslechli. Odešli všichni, kdo chtěli ženu kamenovat nebo obviňovat Ježíše z nedodržování zákona. Odešli, nic dalšího je nezajímalo. Ježíš však setrval. Setrval, protože zůstalo to, co je v jeho očích vzácné: ona žena, ona osoba. Hříšník u Něho předchází hřích. Já, ty, každý z nás máme v Božím srdci přednější místo, přednější než chyby, pravidla, soudy a naše pády. Prosme o milost hledět pohledem podobným Ježíšovu,

prosme, abychom měli křesťansky rozvržený život, kde dříve než hřích s láskou vidíme hříšníka, dříve než chybu chybujícího a člověka dříve než jeho příběh.

„Zůstaly jenom ty dvě: nešťastnice a milosrdenství.“ Pro Ježíše nepředstavuje ona žena přistižená při cizoložství paragraf zákona, nýbrž konkrétní situaci, do níž lze vstoupit. Proto s ní zůstane na místě, setrvává téměř stále v tichosti. Přitom však učiní dvě tajemná gesta: píše prstem v zemi (*Jan 8,6.8.*). Nevím, co napsal, a možná to není tím nejdůležitějším: pozornost evangelia se totiž zaměřuje na skutečnost, že Pán píše. Na mysl přichází epizoda na Sinaji, když Bůh psal svým prstem desky zákona (*srov. Ez 31,18*), právě jako Ježíš v této chvíli. Následně Bůh skrze proroky přislíbil, že nebude již psát na kamenné desky, nýbrž přímo do srdcí (*srov. Jer31,33*), na desky našich srdcí (*srov. 2 Cor 3,3*). V Ježíši, vtěleném Božím milosrdenstvím, nastal čas psát do lidského srdce, dát naději jisté lidské mizérii; nepředepisovat ani tak vnější zákony, které často zanechávají Boha a člověka daleko od sebe, nýbrž zákon Ducha, který vstupuje do srdce a osvobozuje ho. Právě to se stane této ženě, která se setká s Ježíšem a vrátí se k životu. A jde, aby již více nehřešila (*srov. Jan 8,11*). Je to Ježíš, kdo nás silou Ducha svatého osvobozuje od zla, které máme uvnitř, od hříchu, kterému zákon mohl bránit, avšak nikoli odstranit.

A přece zlo je silné, má svůdnou moc, přitahuje a okouzluje. K tomu, aby nás přestalo lákat, nestačí naše úsilí, je zapotřebí větší lásky. Zlo nelze přemoci bez Boha, jedině jeho láska nás vnitřně pozvedává, jedině jeho něha vlitá do srdce, nás činí svobodnými. Pokud si přejeme osvobození od zla, je nutné poskytnou prostor Pánu, který odpouští a uzdravuje. A činí tak především skrze svátost, kterou se chystáme slavit. Zpověď je přechodem od mizérie k milosrdenství, je Božím zápisem do našeho srdce. Pokaždé znovu tam čteme, že jsme v Božích očích vzácní, že On je Otec a miluje nás víc, než my milujeme sebe.

„Zůstaly jenom ty dvě: nešťastnice a milosrdenství.“ Jenom ony. Jak často se cítíme sami a ztrácíme nit života. Jak často už nevíme odkud začít, utiskuje nás nesnadnost sebezpřijetí. Potřebujeme začít od začátku, ale nevíme odkud. Křesťan se rodí s odpuštěním, které dostává ve křtu. A obnovuje se vždy odtud, z překvapivého Božího odpuštění, z jeho milosrdenství, které nás znovu konstituuje. Jedině prožijeme-li odpuštění, můžeme opět vyjít s odvahou, neboť jsme prožili radost, že jsme Otcem hluboce milováni. Jedině skrze Boží odpuštění se v nás dějí vskutku nové věci. Zaposlouchejme se do věty, kterou nám dnes Pán říká skrze proroka Izajáše: „Hle, činím věci nové“ (*Iz 43, 19*). Odpuštění nám dává nový začátek, činí nás novým stvořením, dovoluje nám dotknout se vlastní rukou nového života. Boží odpuštění není fotokopie, která se vždy stejně reprodukuje, pokaždé, když zajdeme do zpovědnice. Odpuštění hříchů, obdržené skrze kněze, je vždy novou zkušeností, která je originální a nenapodobitelná. Dovoluje nám přejít od osamocené bytí s našimi mizériemi a našimi žalobci, jako vidíme na ženě v evangeliu, k bytí pozvednutému a povzbuzenému Pánem, který nám dovoluje vyjít znovu.

„Zůstaly jenom ty dvě: nešťastnice a milosrdenství.“ Co máme dělat, abychom přilnuli k milosrdenství, abychom překonali obavy ze zpovědi? Poslechněme si opět Izajášovu pobídku: „Nepovšimli jste si toho?“ (*Iz 43,19*). Povšimnout si Božího odpuštění. To je důležité! Bylo by krásné setrvat po zpovědi jako ona žena, s pohledem upřeným na Ježíše, který nás právě osvobodil. Nehledět již na naše mizérie, ale na jeho milosrdenství. Hledět na Ukřižovaného a s úžasem vyslovit: „Pohledíme, kde skončily moje hříchy. Ty jsi je vzal na sebe. Neukázal jsi na mne prstem, rozevřel jsi náruč a znovu jsi mi odpustil.“ Je důležité připomínat si Boží odpuštění, pamatovat si jeho vlídnost, znovu vychutnat pokoj a svobodu, kterou jsme zakusili. V tom spočívá jádro zpovědi, nikoli v hříších, které říkáme, ale v Boží lásce, kterou dostáváme a kterou vždycky potřebujeme. Může nás přepadnout také pochybnost: „zpovídat se nemá cenu, stejně dělám stále stejné hříchy“. Pán nás však zná, ví, že vnitřní boj je tvrdý, že jsme slabí a náchylní k pádu a často se vracíme ke stejným zlým skutkům. A nabízí nám, abychom se začali vracet k dobru, v prosbě o milosrdenství. Bude to On, kdo nás pozvedne a učiní z nás nová stvoření. Začneme tedy znovu od zpovědi, vraťme této svátosti místo, které si zaslouží mít v životě a v pastoraci!

„Zůstaly jenom ty dvě: nešťastnice a milosrdenství.“ Kéž také my dnes prožijeme ve zpovědi toto setkání se spásou, my se svými mizériemi a svým hříchem, a Pán, který nás zná, miluje a osvobozuje od zlého. Vstupne do tohoto setkání, s prosbou o milost, abychom ho znovu objevili.